National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 29.01.1932, page 2

אמר עזמות

לאחר שנתקבלו בעירנו ידיעות תלגרפיות מלונ־דון כי ה„ג.ואיש כרוניקל" פרסם את תוכן חרו"ת של פרנטש ואת הצעת הגירושין של היהודים מא"י, פנה מנהל המשרד של הפיתוח בירושלם — כך אומרים — לבית מסחר העתונים של סטיומצקי ושאל בהלפון:

— „בכמה יעלה לי הגליון האחרון של ה„ג. ואיש כרוניקל".

על זה השיב סטיומצקי לפנטש באנגלית:

— „לו מלאה הממשלה את המנדאט בא"י היה עולה לו ה„ג"ואיש־כרוניקל" הזה ב ד י מ י ס י ח...
Si non é vero béné trovato . . .

*

ולכבוד שבת־קדש ידבר ז.בוטינסקי על ארץ ישראל .בראדיו מפריז.

הערב בשעה 8,15 — אצלנו בשעה 10,15 — אחר אכילת הלוקשין החמים והדגים המטולפלים ואחר הזמירות, ידבר ז.אבו לעם סגולתו בלשונו של פואנקרה, בצרפתית...

עפ"י היתר מיוחד מטעם הרבנות הראשית — מחמת שהרב יעקב מאיר יודע צרפתית כידיעתו של הרב קוק באנגלית, והרב חיים בגרמנית — יהיו כל כתבי הקפה פתוחים הערב לשמוע את נאומו הצרפתי של ז.אבו מתוך מכונות תראדיו בירושלים עיה"ק. ולכבוד המאורע הזה נפתחו בשבוע זה שעורי ערב לצרפתית במועדון של ברית־תרומפלדור למען יבינו פרחי־הרביזיוניסטים את דברי „המפקד העליון".

*

ובריך רחמנא דיחבך לן ולא יחבך לעפרא...

ברכה זו ברכתי בשבוע זה על לורד רידינג שקם מחליו הקשה במצרים.

כמו שאמר לי בשבוע זה אותו ד"ר צעיר בעל חזקן השחור והאחוד בעברית הגרמנית שלו.

זחו מזלם וגורלם הרע של גדולי הדור העוסקים בצרכי הציונות:

לואים מארשאל אך נבחר לראש התסתדרות הצי־יונית באמריקה — נפטר, לא עליכם.

ד"ר פרנקל נבחר לסגן הציוניות בארצות הברית והלך לעולמו.

לורד בלפור מת ונקברה גם הכריזתו עמו.

לורד סלצ.ם ז"ל נתקרב לציוניות ונתרחק מהעולם.

ואילו — לורד רידינג, יבדל לחיים ארוכים, אך יצא מא"י הלה מיד מחלה אנושה ומסוכנה ר"ל, ואילו היה מקבל בזמנו להיות מנהיג הציונים, כדברי בן־אבי בנאומו האחרון, מי יודע מה היה חס ושלום בסופו של הלורד במצרים ?...

ומספרים כי לבית אחד הפקידים בשכונת יפה אשר מחוץ לירושלים הבהילו את הרופא אל הנערה העזורת, ששכבה שלשה ימים רצופים במטה.

אמר לה הרופא „קומי, גברתי, ממתך כי לא חולה את".

על זה השיבה הנערה: „צדקת, אדוני הרופא, אבל לא קבלתי את שכרי זה 6 חדשים, ועד שלא ישלמו לי את כספי לא אקום ממטתי".

— ובכן, ענה הרופא, זזי־נא קצת אל הקיר כי גם אני אני לא קבלתי את שכרי זה שנתים..

למה ספרתי לכם את המעשה הזה ? כלפי חמורים שלנו, שהצהירו לסוכנות כי מוכנים הם לשבות אפילו עד אחר הפסח, אם לא יקבלו את שכרם.

על זה ענה להם מנהל הסוכנות:

— תנו גם לנו מקום במטתכם התחלת כי גם לנו לא משלמים מאמריקה זה כשנתים..

*

והכל שואלים: ממני ובאים עלי בטענת ובטרוניא: על „מה" ו„למה" בחרה הועדה הגדולה, „ועדת השבעה„ בשם „עדלידע" להגיגת הקרנבל ?

איני מכיר את שבעת משיבי־טעם, שבחרו את המלה חסרת־הטעם הזו, אבל נדמה לי כי זולת חכמי ישראל אלה, לא ימצא אדם בישראל שיוכל לבטא את השם הנורא הזה באותיותיו, המדבר לא אל הלב ולא לשום אחד מרמ"ח אברין...

עתידה אי"ה מלה מצוינת זו להתקבל בקהל ממש כשם שנתקבלו חדושי ועד חלשון בענייני כספים, שקראו למיל — „מעה" ולשני מיל — „מעים"...

האנגלים יבטאו את ה„עדלידע" בלשונם: „האו־דו־יו־דו", וזה יהיה זרבה יותר מוצלח.

הערבים יקראו את זה בלשונם, כדרכם: „עיד אל־עיאד", כלומר חג־החגים, וזה יהיה יותר נכון וחזק.

והיהודים לא יסעו ל„עדלידע" כי אם דוקא ל„קרני בעל" מלשון קרנבל, ויאמרו כל השמות שר עולם: „ברוך מרדכי", „ארור המן„ או: „נהקבץ נערות רבות" — „כל אשר תאמר ינתן לה", ועוד הרבה שמות כאלה שהם נראים יפים וקולעים יותר מ„עדלידע".

כנראה, צדקו דברי העו"ד ד"ר א. בחן, שהעיר לי בשבוע זה כי השם מוכיח על ה„מצב" שבו חיו שרויים „אנשי השם" .בבחרם — עד־דלא־ידע..

*

והמצב הזה של „עד־דלא„־ידע" שורר לא רק בעיר העבריה הראשונה כי אם גם בירושלים עיה"ק, ובקרו בימינו נזכה כאן לנשף גראנדיוזי של „מולין רוז", עם הריקודים והרקדניות, נוסח פריז...

רק ק"ק צפת פוחתת והולכת והיא מתרוקנת מאנשיה. וכפי שמודיעים לי משם עזב אותה לאנהזות ר" אליה קלארינטר, ה„כלי זמר" הגדול דוהתם, ועבר לתיתה ואין מי שישמח את התתן והכלה בשעת התופת ב„התיכות" היפות וה„טוראליות" שלו.. ולא עוד אלא שגם בערל החייט נסע משם, — שהיה תופר ומתקן ליהודי צפת כפתנים ארוכים ומהודרים ומודד את מדותיהם בטפח (שיבר בלע"ז), ומעכשיו צפויים הסידי צפת ללבוש הם ושלום קצרות (רעכליך בלע"ז) כדרך ה„דייטשן" והאפיקורסים ימ"ש.

*

וגם אני הלכתי לשמוע „אל חרינה ואל התפילת" של החזן קווארטין בתיאטרון אדיסון, ואם תשאלו: איה מקום כבודו של ר" עזמות והפלונית של ו? — יראו לכם באצבע שמה לעילא ולעילא ביציע הקטן של בעל התיאטרון וזוגתו,ע רק בלא שטיחים ובלא „פוסטוקס"..

ה

ומה אומר לכם, רבותי ? — ברכתי ברכת „שהחיינו על האולם הנהדר הזה וביחוד על הקהל הקדוש הזה שראיתי בפעם הראשונה בתיאטרונים, ממאה־שערים ומבית ישראל עם ירמולקות ו„יזמות", שישבו ואחזו בידיהם את „התכנית" כמו המתפללים בישורון — — —

ויהי „בישורון" מלך החזנים..

ואחר מזקני מאה שערים, לבוש מעיל הורף עבה ורבני, ישב בראש ואחז בידו מחזור עבה הבש את ה„ספאקולין" על עיניו והלך מלה במלה אחרי החזן. לשוא התחננה לפניו בתו הצעירה לסגר את ה„מחזור" בפני הצעירים שלעגו קצת ואולם הוא לא נשמע לה והביט ומחה את עיניו במטפחתו הא־דומה בשעת ה„רבונו־של־עולם".

ותפילת עושה מחנה.

המחצית השניה היתה יותר מוצלחת מחמת שבי־גינו לבין עצמנו בכל המשים פעם „רבונו־של־עולם" שחזר עליהם ישר והפוך מעל ב מ ת ה ת י א מ־ר ו ן לא מצאתי את הרבונו־של־עולם" ה א מ ת י ב„חורבה"....

הכל יפה במקומו ואפילו ה„רבונו־של־עולם" בכ־בודו ובעצמו".

והא ראיה: רק לפני שנים אחדות היה הרבר וקווארטין זה התפלל ב„חורבה" לבבוד פסח. עמד תחזן לפני ארון הקודש הפתוח כשספר התורה בידו לבוש איצטלא דתית וחבוש מגבעת חזנית ובשעה שעמד וטען לפני ה„רבונו־של־עולם" כדרכו בקודש נשמע קול יללה בעזרת נשים. הקולונל קיש שנתכבד בעליה בהוצאת הטפר עמד נדהם לפני המחזה המזעזע וכומר סורי בעל מגבעת שתורת שעמד לימינו געת בבכי לקול הזמרה המזרחית והשתתף בקונצרט הבכיות של הזקנים והצעירים.

וזכורני בשבת־מברכים כשעמד התזן קווארשין ב„חורבה" והזר תריסר פעם כדרכו על „חיים של פ ר נ ס ה" והמתפללים עמדו ויללו אחריו לחש לי שכני באזני: המתפלל בעד חברו ח ו א נחמה תחלה". ונחלת זבולון חיפה ומנחמדון על חוף ים כגרת חוכת תוכיח...

ובעברי ברחוב ובלכתי בדרך ובשבתי בקפה וינה או באולם „ציון" תוקפים אותי „תלמידי" מכל צד בשאלות ובקושיות חמורות: מה־ז דעתו של ר" עזמות בדבר הבחירות לועד העיר וביחוד מדוע לא הופעתי בשב"ק העברה על דפי העתונים ועל במת־ישחק באדיסון ובמזקומות אחרים לחוות את דעתי אף אני בדבר „העיריה העברית הראשונה" ?.

ואני אמרתי להם בחפזו: מפני שאיני מועמד ל„ראש העיריה" ואף לא לחבר העיריה העברית שלנו בעתיד..

ואגב עלי לגלות לכם סוד קטן: שותף אני ליצירה זו שנקראת „עיריה עברית ראשונה, בשבועון ב„מערכה" והראיון הראשון עם דוד ילין כודר שם על ידי, פרי עטי... אלא, שאז לא באה הכרושה מצדו על הצהרתו לערך השבועון...

בודאי עיריה עברית ראשונה — יש בה יותר מ„ב־לדיה" או מ„מיוניסיפאל־טי", ונדמה לי כי מיום שעזבו החברים היהודים את מועצת הבלדיה נעשה „טרדכי" שלנו גרוע מהמן...

ונדמה לי עוד כי הקהל הרחב שלנו פועה רק מעות קטנה: הוא חושב כי הוא חולך לבחר ב„עיריה עברית" ולא ב„ועד העיר" המבטיח ל ד ר נ ש עיריה עברית נפרדת. ומובן מאליו כי הדרישה הלויה לא רק בנו כי אם גם ב ת, כלומר בממשלה, ועדיין לא שאלו את פי הגערה..

ואם לדרש — אומר לי עו"ד פקח אחד — הרי מוטב שנשקיע את כחנו ומרצנו, פיותינו ועטינו, לדרש את ת מ כ ס י מ ו ם, ותתת לעשות „שבת לעצמנו" וליצור „קלייזיל" חדש בביתנו הלאומי, טוב שנתפלל עם כל חקהל בבית־הכנסת הגדול, שבר אנו חרוב, ונשתדל להיות א נ ו הגבאים..

ובכלל לא, אקנא בראש „העיריה העברית הנו־רדת" שלנו: שערו בנפשכם: אם יכנסו פעם ה„ראים" היהודי לגבות מסים ע"י המשטרה מאיזה יענקיל במאה שערים או מפייבוש במחנה־יהודה,— שהם מל־אים עכשיו התפעלות מרעיון „העיריה העברית הנפ־רדת",— וראיתם א ז כי העיריה תהיה נ פ ר־ד ת באמת, וכל אלה הנתבעים י פ ר דו ממנה אחד אחד, ותהפך — חלואי שאשקר ! — למין „ועד־העיר" שני...

הזשישני מאד כי „התושב" שלנו בכל עסקנותו החרוצה והתעמולה הרחבה יקבל שכר לא על חדרי־שה ולא על ה פ ר י ש ה..